

Vlnr. Chris Slaets (gedelegeerd bestuurder Confederatie Bouw Limburg), Jean Biesmans (gedelegeerd bestuurder Tectum Group) en Johann Leten (gedelegeerd bestuurder Voka – KvK Limburg).

Opnieuw toename winst en omzet bij Limburgse bouwondernemingen

Limburgse bouwsector hoopvol voor de toekomst

Naar aanleiding van het bouwverlof voerden Confederatie Bouw Limburg en Voka – Kamer van Koophandel Limburg hun jaarlijkse bouwenquête uit. Net zoals vorig jaar verwachten de Limburgse bouwondernemingen dat hun omzet en winst hoger zal zijn in 2017 in vergelijking met 2016. Wat internationalisering, jobcreatie en de buitenlandse concurrentie betreft liggen de verwachtingen in dezelfde lijn als een jaar geleden.

Uit een recente studie van de Confederatie Bouw blijkt dat de bouwsector het afgelopen jaar met 3,5% groeide. Ook de conjunctuurbarometer van Voka – KvK Limburg bewees het afgelopen jaar dat de bouwsector een belangrijke sterkhouder is van de Limburgse economie. In onze jaarlijkse bouwenquête geven de Limburgse bouwondernemingen toe dat ze verwachten dat hun totale omzet in 2017 zal stijgen. Dat betekent geenszins dat alles rozegeur en maneschijn is binnen de bouwsector. Cijfers van het Instituut voor de Nationale Rekeningen bevestigen dat de bouwsector de algemene economische groei in 2016 sterk heeft gestimuleerd maar voor 2017 zou de groei aan een minder sterk tempo verlopen dan het jaar voordien. Bovendien hangen het vinden van geschikte arbeidskrachten en de hoge loonkosten als een dreigende donderwolk boven de sector.

Omzet neemt opnieuw toe

Een meerderheid van de respondenten (54%) verwacht dat de totale omzet in 2017 zal stijgen. Respectievelijk 42% en 51% van de respondenten verwachtte in 2015 en 2016 een stijging van de totale omzet. De Limburgse bouwondernemingen zien dus jaar na jaar de totale omzet toenemen. Een vijfde van de respondenten (20%)

verwacht wel dat de totale omzet zal afnemen. Dit is een vergelijkbaar percentage met vorig jaar (18%). Ongeveer een vierde van de Limburgse bouwondernemingen verwacht een status quo (26% t.o.v. 30% in 2016).

In 2016 lagen de winstmarges in dezelfde lijn als die van 2015. 36% van de respondenten verwachtte een stijging van de winst in 2016 t.o.v. 35% in 2015. Voor de Limburgse bouwondernemingen liggen de verwachtingen in 2017 hoger dan de voorbije jaren. 43% van de respondenten verwacht dat de winst in 2017 zal stijgen t.o.v. 2016. Positief is dat slechts een kwart van de Limburgse bouwondernemingen verwacht dat de winst zal dalen (t.o.v. 31% in 2016).

Wat de orderportefeuille betreft liggen de verwachtingen min of meer in de lijn van vorig jaar. Een tiende van de Limburgse bouwondernemingen heeft een orderportefeuille die minder dan één maand gevuld is (8% in 2016). 37% van de respondenten heeft een orderportefeuille die tussen één en drie maanden gevuld is (t.o.v. 39% in 2016). De grootste verschuiving is er gebeurd op vlak van orderportefeuilles tussen drie en zes maanden en de orderportefeuilles van meer dan zes maanden. In 2016 gaf 22% van de respondenten toe dat hun orderportefeuille drie tot zes maanden na het bouwverlof gevuld was t.o.v. 34% in 2017. In 2016 gaf dus 30% van de Limburgse bouwondernemingen toe dat ze een orderportefeuille van meer dan zes maanden in het vooruitzicht hadden na het bouwverlof, terwijl nu slechts 21% van de respondenten beweert een orderportefeuille van meer dan zes maanden te hebben na het bouwverlof.

2/5

Chris Slaets, gedelegeerd bestuurder - directeur Confederatie Bouw Limburg, geeft toelichting bij deze cijfers: "Onze Limburgse bouwondernemingen kijken rooskleurig naar de toekomst. In vergelijking met vorig jaar verwachten nu meer Limburgse bouwondernemers een omzet- en winststijging en dat is uiteraard positief om vast te stellen. Een aantal elementen zijn cruciaal voor deze toename in omzet en winst. Vorig jaar waren respectievelijk de algemene economische groei en haalbare loonkosten het meest bepalend voor de groei van de bouwondernemingen (59% en 56%). In 2017 verschuiven de haalbare loonkosten naar de derde plaats (43,55%) en de algemene economische groei naar de tweede plaats (50%). Op nummer één staat dit jaar geschikte arbeidskrachten (52% t.o.v. 44% in 2016). Investerings in overheidsinfrastructuur en betaalbare grondstofprijzen zijn minder bepalend (respectievelijk 19,35% en 7,26%).

Ondanks het feit dat een meerderheid van de Limburgse bouwondernemingen een omzetstijging verwacht, is het aantal respondenten dat aangeeft nieuwe jobs te creëren dit najaar stabiel gebleven in vergelijking met vorig jaar. Nog steeds 28% van de Limburgse bouwondernemers beweert van plan te zijn om extra mensen aan te werven in het najaar. De helft van de respondenten (52%) is van plan evenveel mensen aan het werk te houden in het najaar (t.o.v. 60% in 2016) en 5% geeft toe het met minder volk te doen in het najaar (ook 5% in 2016). Voor 2018 verwacht 28% van de Limburgse bouwondernemingen extra mensen aan te werven (t.o.v. 26% in 2016). 51% van de respondenten zegt evenveel mensen aan het werk te houden in 2018 (t.o.v. 55% vorig jaar) en 4% verwacht met minder volk aan de slag te gaan in 2018 (t.o.v. 7% vorig jaar).

Internationalisering blijft op zelfde niveau

We vroegen ook aan de Limburgse bouwondernemingen waar ze hun omzet draaien: binnen Limburg, binnen België of buiten de landsgrenzen. Het merendeel van de bedrijven haalt nog steeds zijn omzet binnen Limburg. Een meerderheid van de respondenten (62%) draait minstens 40% van zijn omzet binnen Limburg (55% in 2015). De omzet die in het buitenland wordt gerealiseerd is identiek aan die van vorig jaar. Nog steeds 70% van de Limburgse bouwondernemingen realiseert zijn omzet binnen België.

Johann Leten: "De trend op vlak van internationalisering in de Limburgse bouwsector is de laatste jaren stabiel. Een beperkt aandeel van de Limburgse bouwondernemingen is actief in het buitenland. Wel stellen we een verschuiving over de provinciegrens vast. In 2016 realiseerde een vijfde van de Limburgse bouwondernemingen (20%) minstens 60% van haar omzet buiten Limburg maar binnen België. In 2017 is dit opgelopen tot 31% van de Limburgse bouwondernemingen."

Nog steeds een derde van de Limburgse bouwondernemingen (30% t.o.v. 31% in 2016) doet een beroep op buitenlandse werknemers. Vorig jaar was de loonkost de voornaamste reden om met buitenlandse werknemers te werken (13% in 2016 t.o.v. 6% in 2017), maar dit jaar is de krapte op de arbeidsmarkt de voornaamste reden (18% t.o.v. 6% in 2016). Drie op de vier werknemers uit het buitenland (75%) is afkomstig uit Oost-Europa. De overige arbeidsmigranten zijn afkomstig uit de buurlanden of Zuid-Europa.

Buitenlandse concurrentie stagneert maar blijft messcherp

Vorig jaar konden we een trendbreuk vaststellen op vlak van buitenlandse concurrentie. In 2014 had 64% van de Limburgse bouwondernemingen de indruk opdrachten te verliezen aan buitenlandse concurrentie en in 2015 liep dit zelfs op tot 70%. In 2016 noteerden we dat 'slechts' 41% van de Limburgse bouwondernemingen nog de indruk had opdrachten te verliezen aan buitenlandse concurrenten. Volgens de meest recente cijfers beweert 45% van onze respondenten opdrachten te verliezen aan buitenlandse concurrenten. We kunnen dus min of meer spreken van een status quo t.o.v. vorig jaar. Twee derde van de concurrentie (66%) komt van vlak over de grens in Nederland (t.o.v. 68 in 2016). De Poolse concurrentie lijkt ook jaarlijks toe te nemen (64% in 2017 t.o.v. 55% in 2015 en 2016). Tot slot lijkt ook de concurrentie uit Roemenië (50% t.o.v. 32% in 2016), Bulgarije (40% t.o.v. 34% in 2016) en Portugal (22% t.o.v. 17% in 2016) toe te nemen.

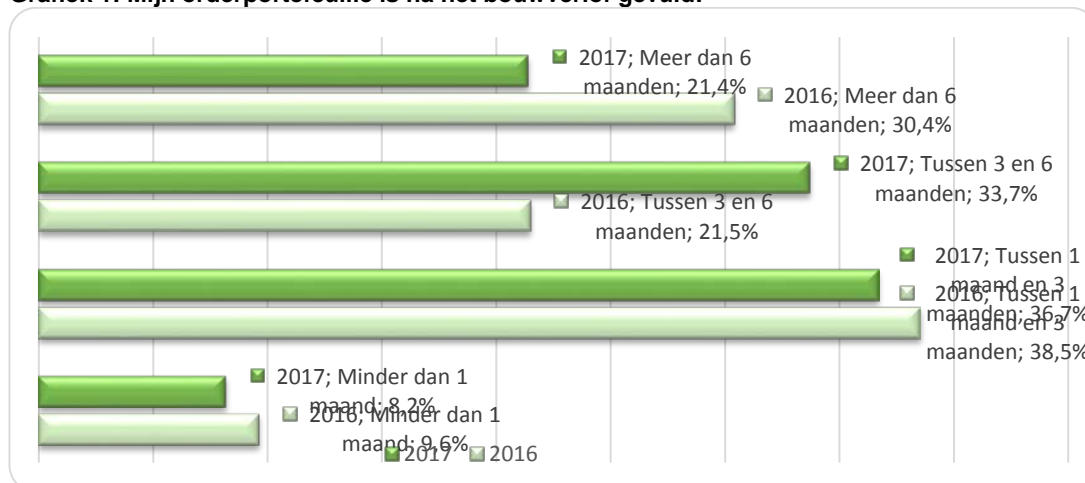
Chris Slaets geeft duiding: "De concurrentie uit het buitenland is een zware bedreiging voor onze Limburgse bouwondernemingen. Net zoals vorig jaar verwacht 9 op de 10 ondernemingen dat ze tussen 1 en 25% projecten aan buitenlandse concurrenten zal verliezen. We hoeven er dus geen tekening bij te maken hoe zwaar de druk op onze Limburgse bouwondernemingen is. Het competitiviteitsprobleem van buitenlandse bedrijven, afkomstig van niet-buurlanden, maakt dat zij hun werknemers detacheren naar België waarbij de loonkosten een stuk lager liggen en ook andere voordelen in termen van flexibiliteit."

3/5

Limburgse bouwondernemingen zetten in op innovatie

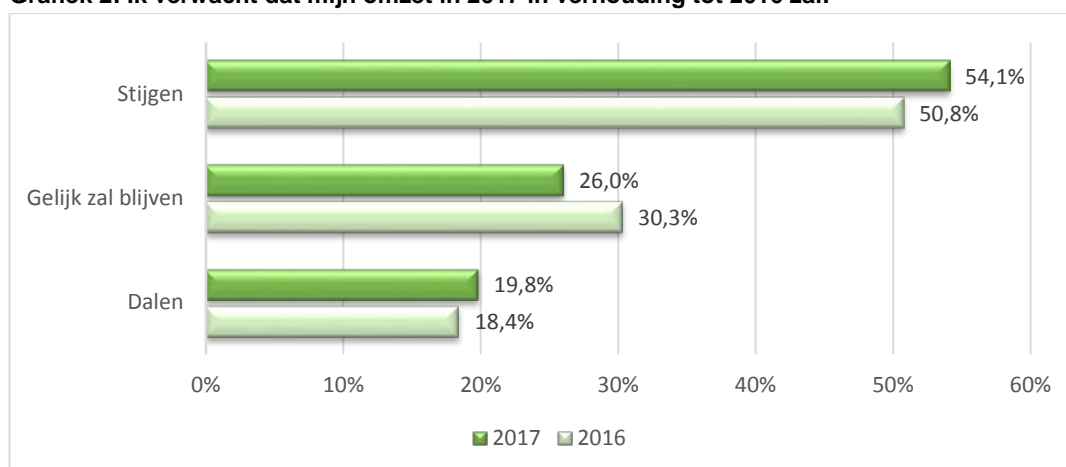
Johann Leten besluit: "De bouwsector staat onder druk. Het vinden van geschikte arbeidskrachten is voor de helft van de Limburgse bouwondernemingen de meest bepalende factor voor de groei van hun bedrijf. Daarnaast zorgen ook de loonkosten en het competitiviteitsvoordeel van buitenlandse concurrenten voor een constante druk op de bouwsector. Ondanks de positieve vooruitzichten heeft de sector dus ondersteuning nodig om deze druk te weerstaan. Dat de bouwondernemingen zelf niet stil zitten is alvast een feit. De helft van de Limburgse bouwondernemingen geeft toe te investeren in innovatie en nog eens 30% is dit van plan. De Limburgse bouwsector maakt zich dus klaar voor de toekomst en dat kunnen we alleen maar toejuichen."

Grafiek 1: Mijn orderportefeuille is na het bouwverlof gevuld:

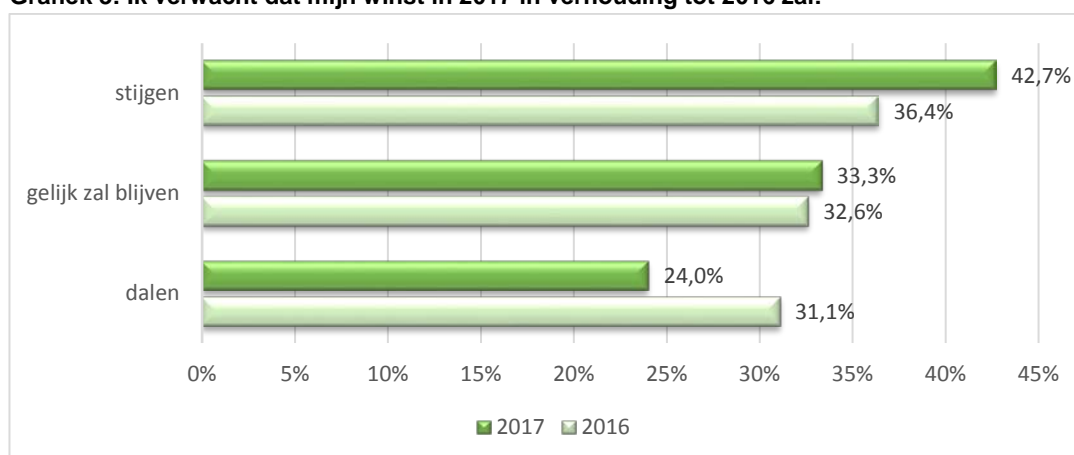

4/5

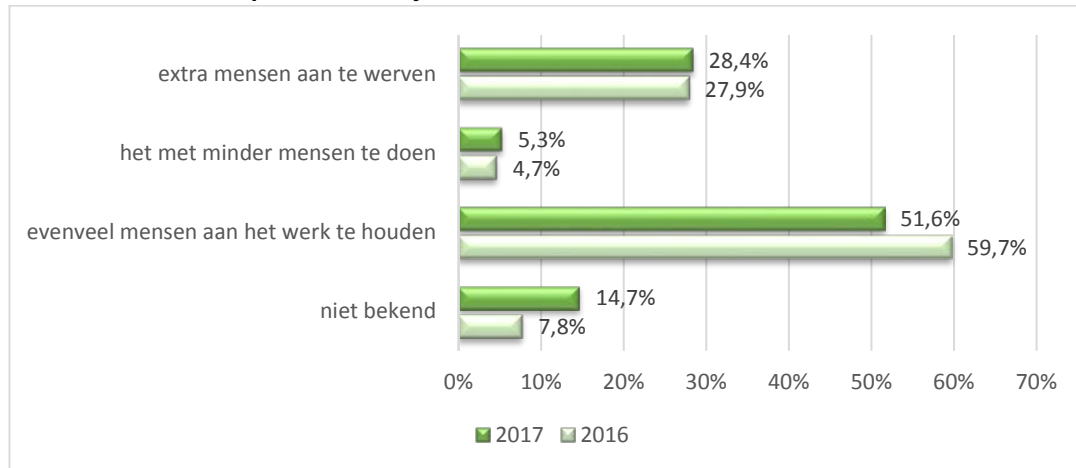
Grafiek 2: Ik verwacht dat mijn omzet in 2017 in verhouding tot 2016 zal:

Grafiek 3: Ik verwacht dat mijn winst in 2017 in verhouding tot 2016 zal:

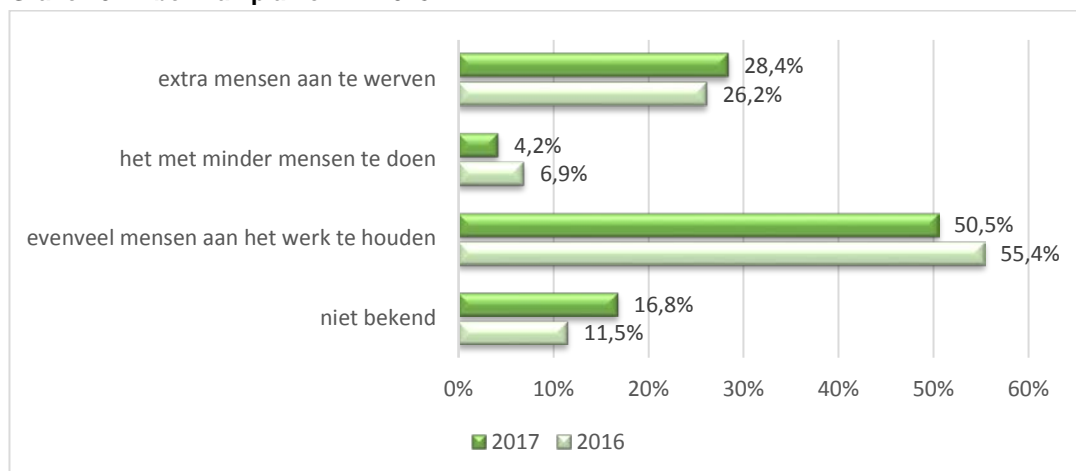

Grafiek 4: Ik ben van plan om dit najaar

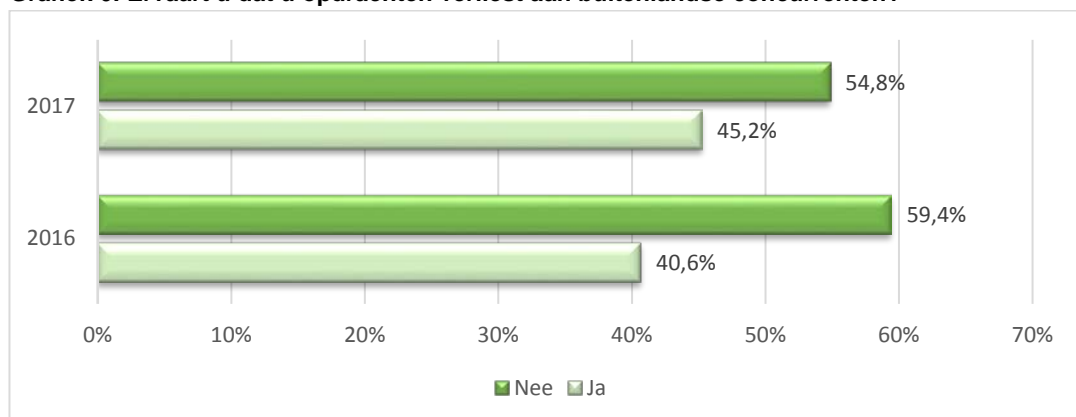

5/5

Grafiek 5: Ik ben van plan om in 2018

Grafiek 6: Ervaart u dat u opdrachten verliest aan buitenlandse concurrenten?

Bron: enquête Confederatie Bouw Limburg + Voka – Kamer van Koophandel Limburg
Einde persbericht.